

Sparebanken Sør

3. kvartal 2016

SPAREBANKEN SØR

Sparebanken Sør

Virksomhet	Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finanskonsern med virksomhet innenfor bank, verdipapirhandel og eiendomsmegling.
Størrelse	Den 5. største norskeide banken med over 100 mrd. kroner i forvaltningskapital.
Ansatte	435 årsverk fordelt mellom bankens kontorer i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark.
Produkter og tjenester	Tradisjonelle banktjenester og produkter til Person- og Bedrifts-markedet, samt eiendomsmegling, forsikring, verdipapirhandel og leasing gjennom hel- og deleide selskaper-/datterselskaper.
Oppsummert	Som en av landets største regionbanker, skal Sparebanken Sør skape vekst og utvikling i landsdelen.

Bred geografisk tilstedeværelse

Viktig aktør på Sørlandet: Aust-Agder, Vest-Agder og Telemark

Lokale relasjoner og nærhet til markedet er essensielt for god sparebankdrift

Et marked på totalt 470.000 personer og ca. 9 prosent av total nyetablering av virksomhet i Norge. Ingen andre dekker dette området som Sparebanken Sør. Banken har ca. 150 000 personkunder og 14 000 bedriftskunder.

Støttespiller for lokal næringsutvikling

SPAREBANKEN SØR

Komplett leverandør av finansielle tjenester

Betydelig produktspekter - fortsatt potensial for økt produksalg

Datterselskaper

- Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et **100%-eid** datterselskap av Sparebanken Sør
- Foretaket har konsesjon som finansierings-foretak med rett til å utstede obligasjoner der investorene får fortrinnsrett til dekning i pantesikrede boliglån innvilget av banken
- Ved å finansiere seg på denne måten kan Sparebanken Sør-konsernet tilby boliglån med konkurransedyktige vilkår til sine kunder

- ABCenter og Plussmegleren har slått seg sammen og det nye navnet er Sørmeglere
- Sparebanken Sør er **91%-eier** i Sørmeglere Holding AS som er morselskapet til eiendomsmeglerkjeden Sørmeglere AS
- Sørmeglere har hovedkontor i Kristiansand i tillegg til 9 avdelinger i 9 andre byer
- Formidler om lag 2.200 boliger i året, og er med det regionens største eiendomsmegler

Samarbeidspartnere

- Sparebanken Sør gikk inn som **10%-eier** i Frende Holding i 2008, og er en av 15 frittstående sparebanker på eiersiden
- Frende har 175 000 kunder og tilbyr forsikring, både liv og skade, til bedrifter og private

- Brage Finans er et finansieringsselskap som er eid av 10 frittstående sparebanker, Sør er **14 %-eier**
- Distribusjon av selskapets produkter skjer gjennom eierbanker, via forhandlere og gjennom eget salgsapparat

- Sør ble **18%-eier** i Norne Sec. i 2008, og er en av 14 frittstående sparebanker på eiersiden
- Norne et fullservice verdipapirforetak med corporate finance - tjenester, analyse, samt aksje og obligasjonsmegling

Leverandører

HolbergFondene

Hovedtrekk 3. kvartal 2016

- Godt resultat fra ordinær drift
- Press på rentenetto
- Stabile provisjonsinntekter
- Positive netto inntekter fra finansielle instrumenter som følge av verdiendring på obligasjoner, aksjer og fastrenteutlån
- God kostnadskontroll
- Lave tap på utlån
- Egenkapitalavkastning etter skatt på 12,0 prosent

**Ren kjernekapitaldekning på 14,5 prosent og
uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) på 8,2 prosent, tillagt andel av resultat.**

Hovedtrekk etter 9 måneder 2016

- Godt resultat fra ordinær drift
- Tilfredsstillende utvikling i rentenetto
- Stabile provisjonsinntekter
- Positive netto inntekter fra finansielle instrumenter som følge av verdiendring på obligasjoner, aksjer og fastrenteutlån
- God kostnadskontroll
- Lave tap på utlån
- 12 måneders innskuddsvekst på 4,7 prosent
- 12 måneders utlånsvekst på 5,5 prosent, redusert i 2016 til 2,5 prosent (annualisert)
- Banken har styrket egenkapitalen gjennom en fortrinnsrettsemissjon og er godt posisjonert til å møte myndighetenes og markedets krav til soliditet
- Egenkapitalavkastning etter skatt på 10,7 prosent

Resultatregnskap Sparebanken Sør

Resultat før skatt ved utgangen av 3. kvartal 2016 utgjorde 929 mill. kroner

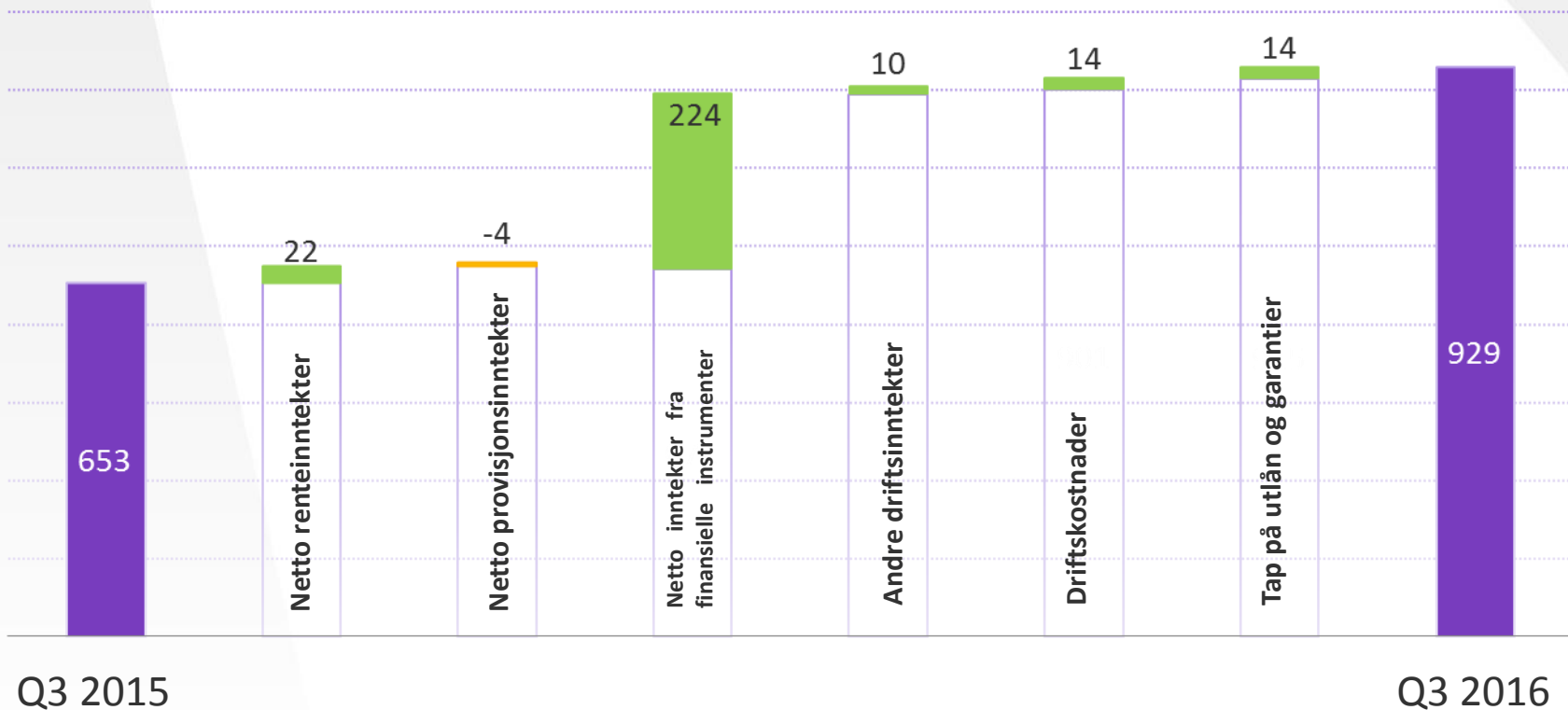
Hovedtrekkene for Sparebanken Sørs virksomhet i 2016:

- Tilfredsstillende utvikling i rentenetto
- Positive netto inntekter fra finansielle instrumenter som følge av verdiendring på obligasjoner og aksjer.
- God kostnadskontroll
- Lave tap på utlån

Resultat i 2016 tilsvarer en egenkapital-avkastning etter skatt på 10,7 prosent.

Millioner NOK	30.09.2016	30.09.2015	Endring
Netto renteinntekter	1 157	1 135	22
Netto provisjonsinntekter	223	227	-4
Netto finans	157	-67	224
Andre driftsinntekter	20	14	6
Sum inntekter	1 557	1 309	248
Driftskostnader	593	607	-14
Driftsresultat før tap	964	702	262
Tap på utlån, garantier	35	49	-14
Resultat før skatt	929	653	276
Skatt	211	178	33
Resultat etter skatt	718	475	243

Endring i resultat før skatt, HiÅ 2015 – HiÅ 2016

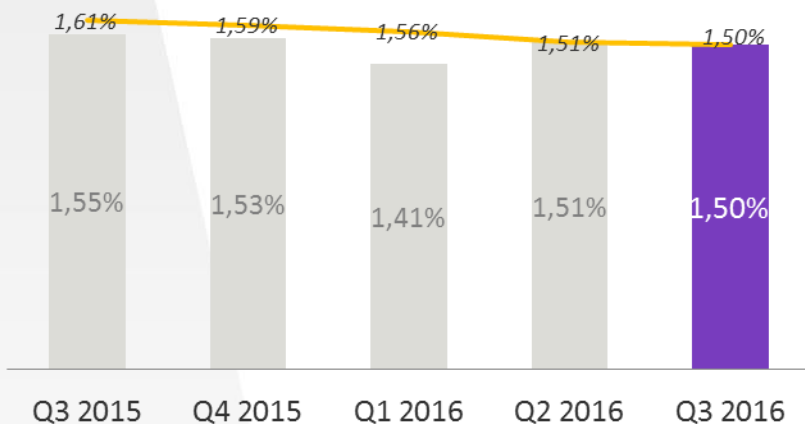

Mill. kroner

Nøkkeltall – kvartalsvis utvikling

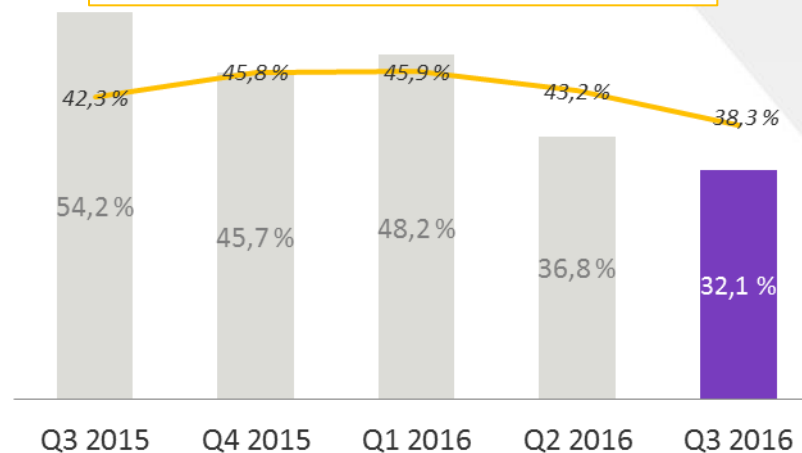
Rentenetto i % av gj.forvaltning

Rentenetto ekskl. avgift sikringsfond og renter hybridkapital 1)

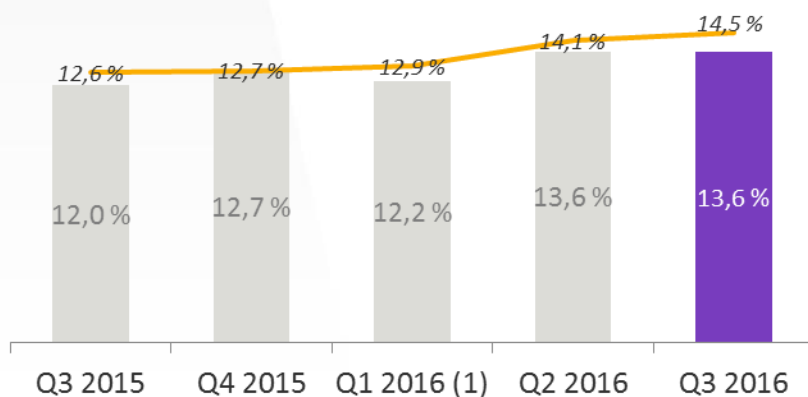
Kostnader i % av inntekter

Kostnader i % av inntekter ekskl. finansielle instrumenter

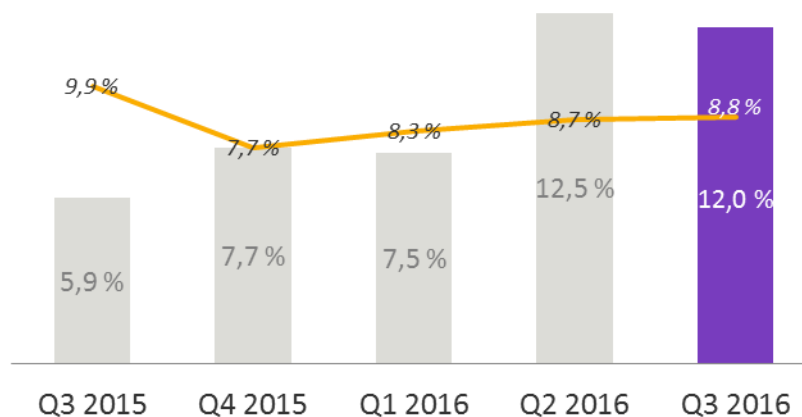
Ren kjernekapitaldekning

Ren kjernekapitaldekning tillagt 80 % av resultat og emisjon i Q2

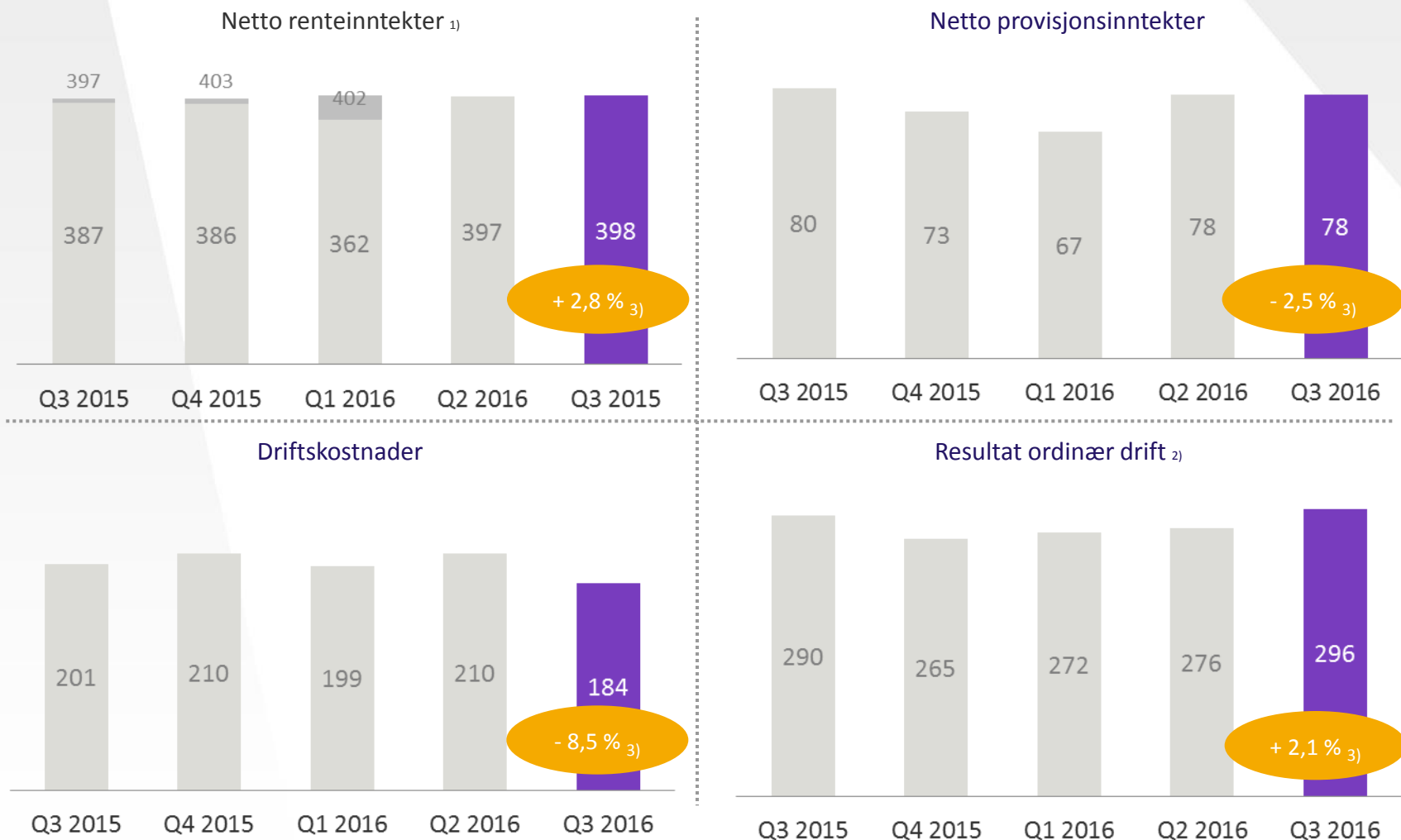

EK-avkastning etter skatt

EK-avkastning etter skatt ekskl. finansielle instrumenter

Resultatposter

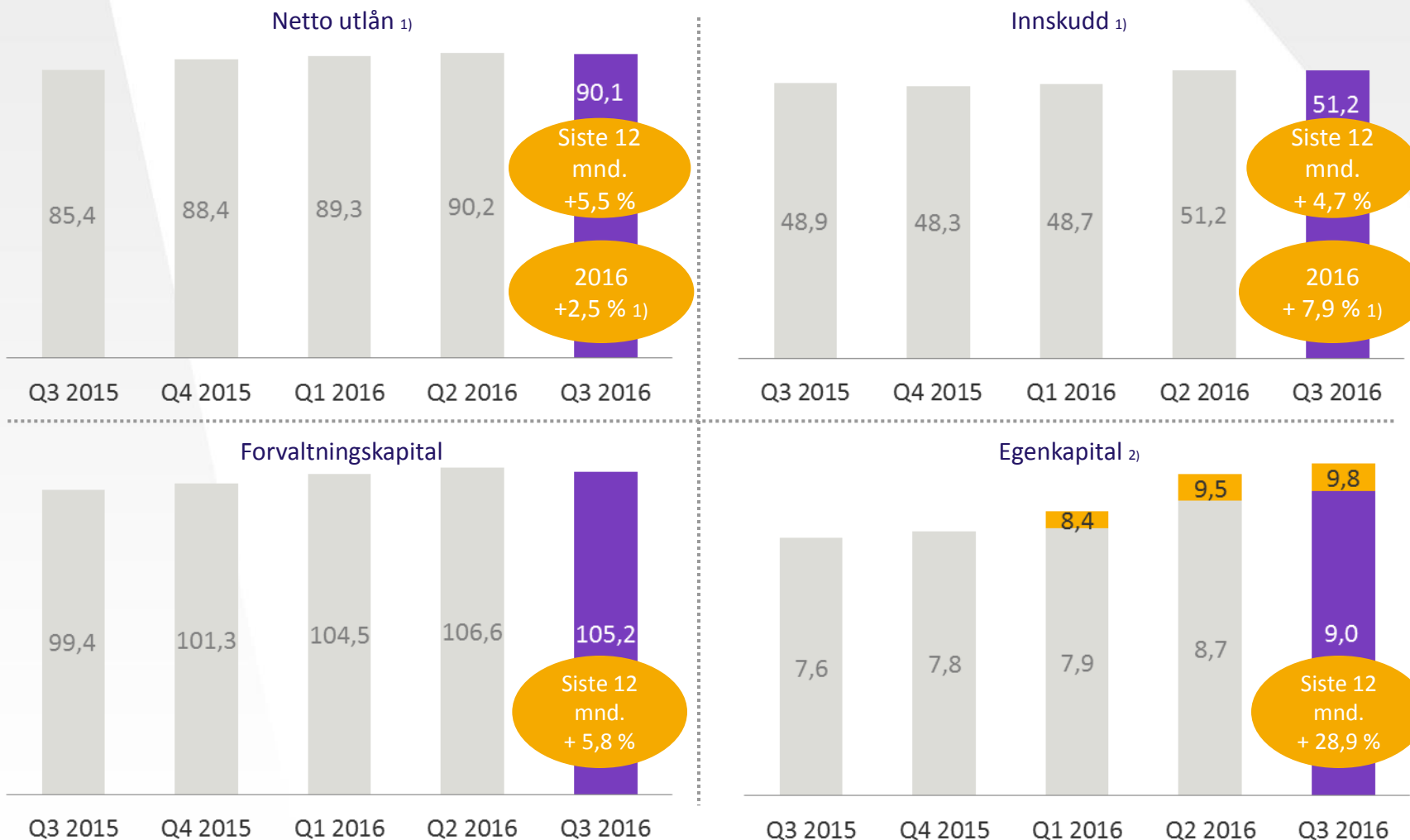

10 1) Netto renteinntekter, justert for sikringsfondsavgift og renter hybridkapital i tidligere perioder.

2) Resultat før skatt, eks netto inntekter fra finansielle instrumenter, og tap. Tidligere perioder er justert for sikringsfondsavgift og renter hybridkapital.

3) Endring i forhold til samme periode i 2015

Balanseposter

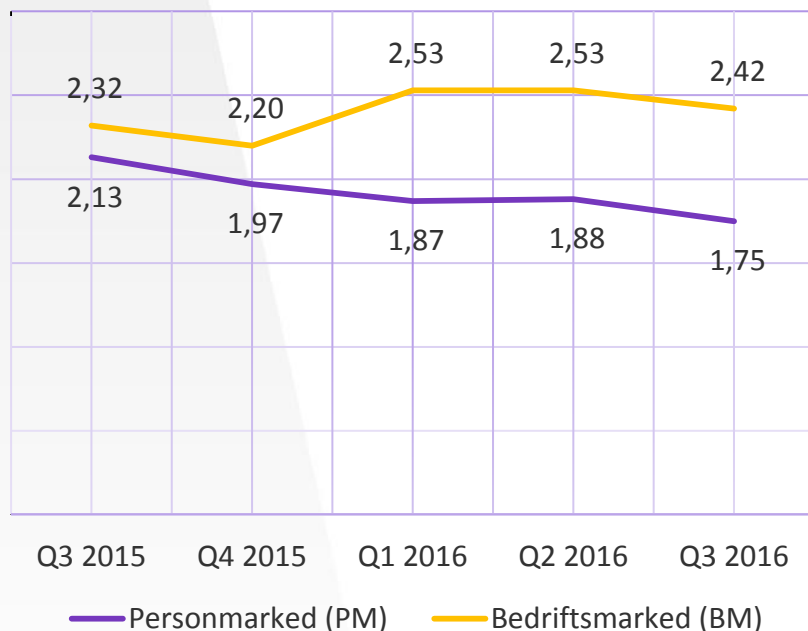

11 1) Vekst i 2016 er annualisert

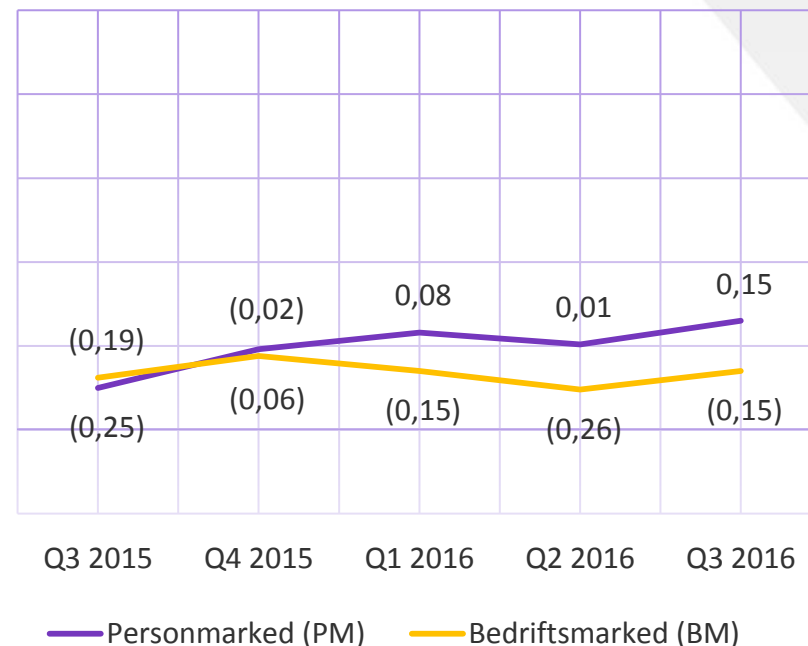
2) Egenkapital har økt i 2016 som følge av reklassifisering av hybridkapital fra gjeld til egenkapital, emisjon og resultat for 2016.

Marginutvikling

Utlån

Innskudd

Margin utlån: Gjennomsnittlig utlånsrente minus 3 mnd. vektet gjennomsnitt av 3 mnd. NIBOR.

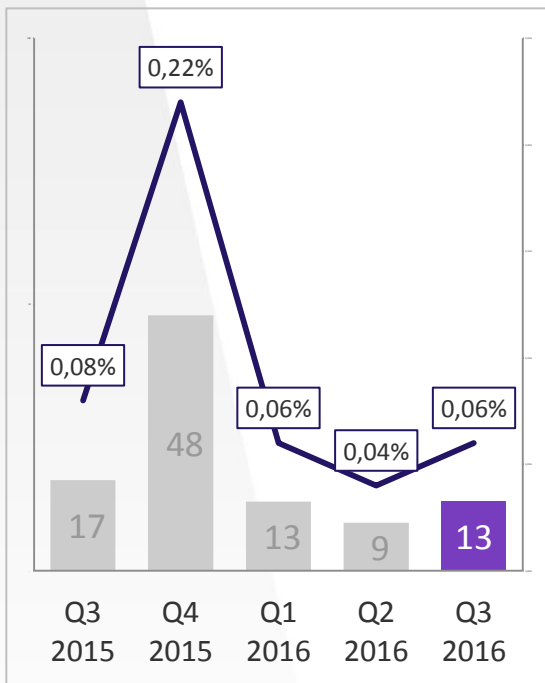
Margin innskudd: 3 mnd. vektet gjennomsnitt av 3 mnd. NIBOR minus gjennomsnittlig innskuddsrente.

Alle tall er annualisert og i prosent

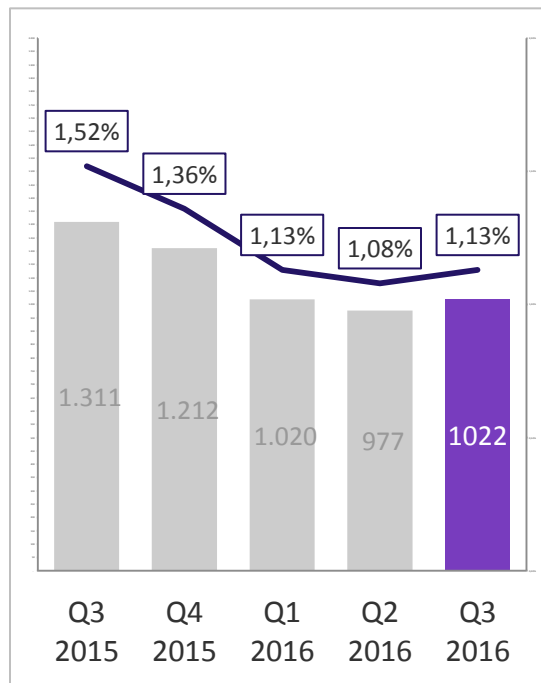

Tap- og misligholdsvolum

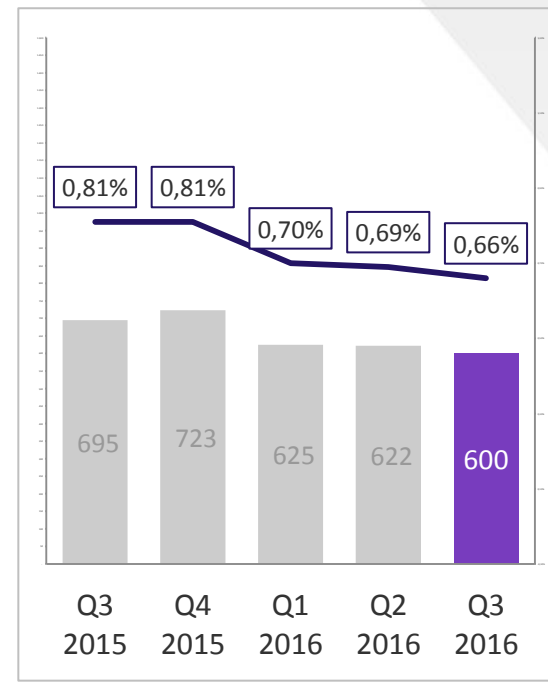
Utvikling i tap i mill. kroner og i prosent av brutto utlån

Utvikling i tapsutsatte og misligholdte engasjementer (over 90 dager) og utvikling i prosent av brutto utlån

Utvikling tapsavsetninger og utvikling i prosent av brutto utlån

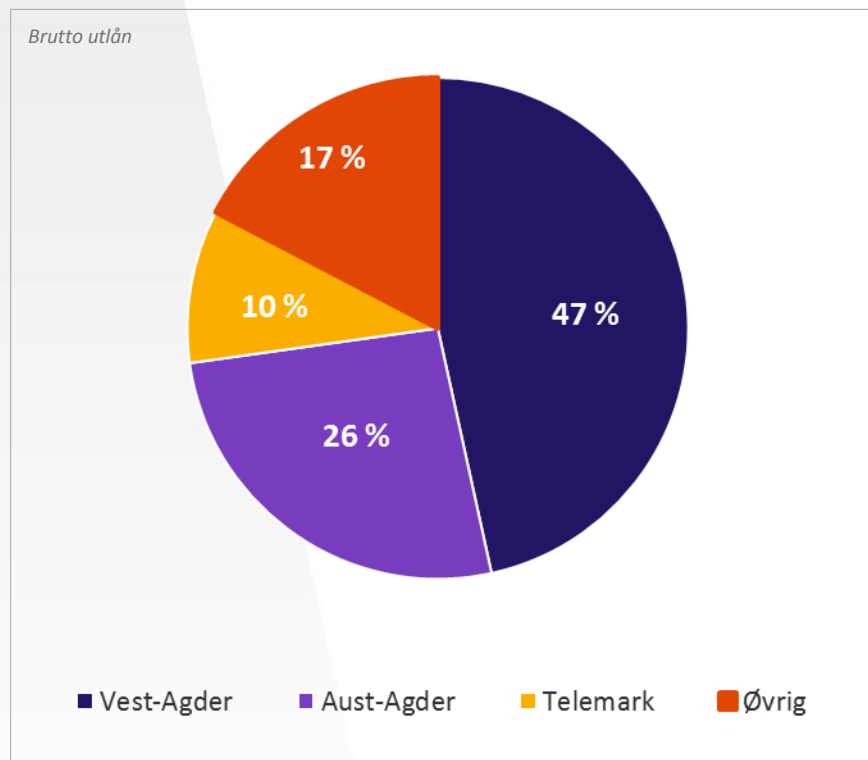
Lave tap, redusert misligholdsvolum og betryggende avsetninger.

Mill. kroner

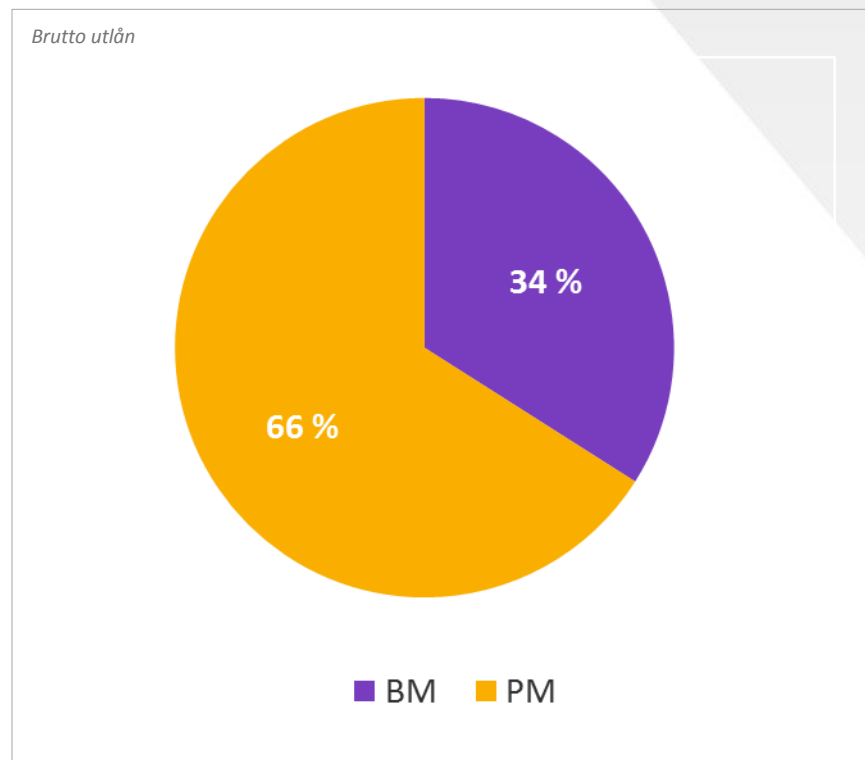
Diversifisert utlånsbalanse

Høy PM andel og geografisk spredning bidrar til en balansert portefølje

Utlån fordelt på geografi

Fordeling PM / BM

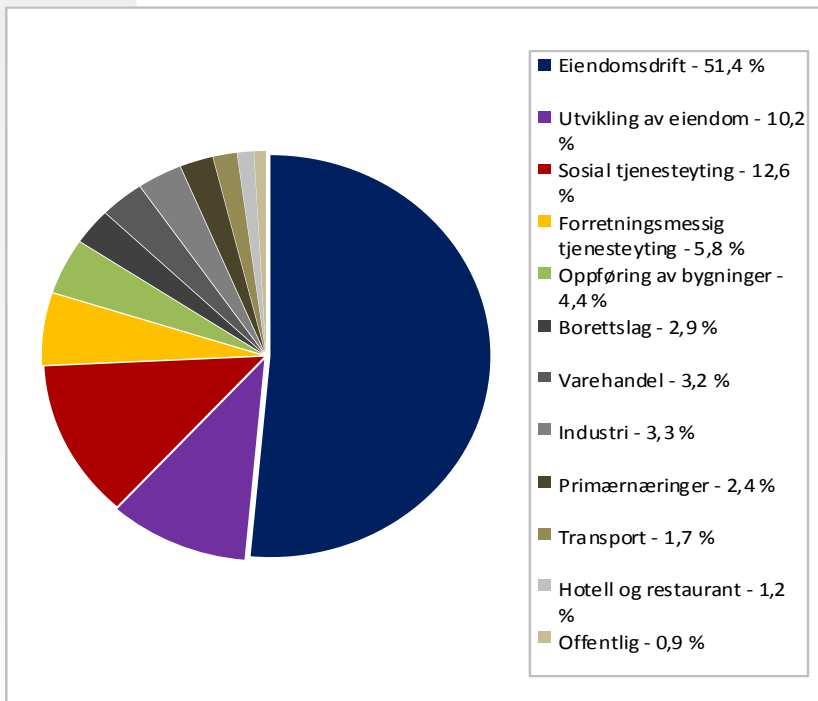
- # 1 posisjon i Vest-Agder og Aust-Agder, # 3 posisjon i Telemark.
- Tett og langsiktig samarbeid med store aktører i regionen. Avtalen med KNIF * er et godt eksempel. Bidrar til vekst også utenfor landsdelen . KNIF kunder utgjør 7,1 mrd. kroner i utlån og 4,3 mrd. kroner i innskudd. KNIF BM står for den største andelen med utlån på 4,2 mrd. kroner innskudd på 3,7 mrd. kroner.
- Utlån til kunder er konsentrert om bankens markedsområder, konsentrasjonsrisikoen er lav, betydelige diversifisering ift. andre regioner
- Høy PM andel er i seg selv risikodempende. Stor andel lån på under 2 mill. kroner (44 prosent).

Note(*): KNIF = Kristen-Norges interessefellesskap -> består av mer enn 70 landsdekkende interesseorganisasjoner

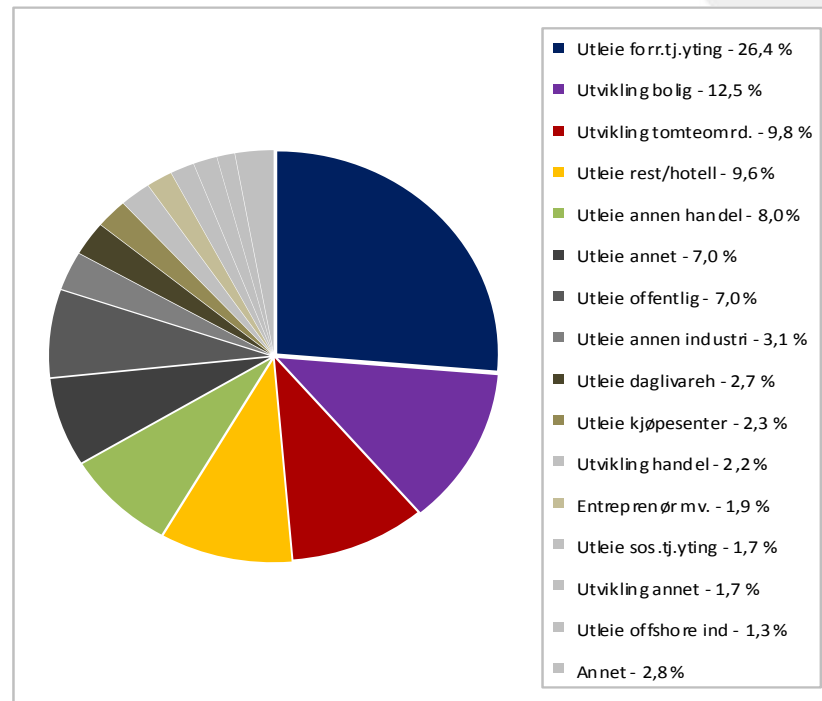
Diversifisert utlånsbalanse

BM portefølje med svært lav direkte eksponering mot olje og oljeservice

Fordeling BM pr bransje

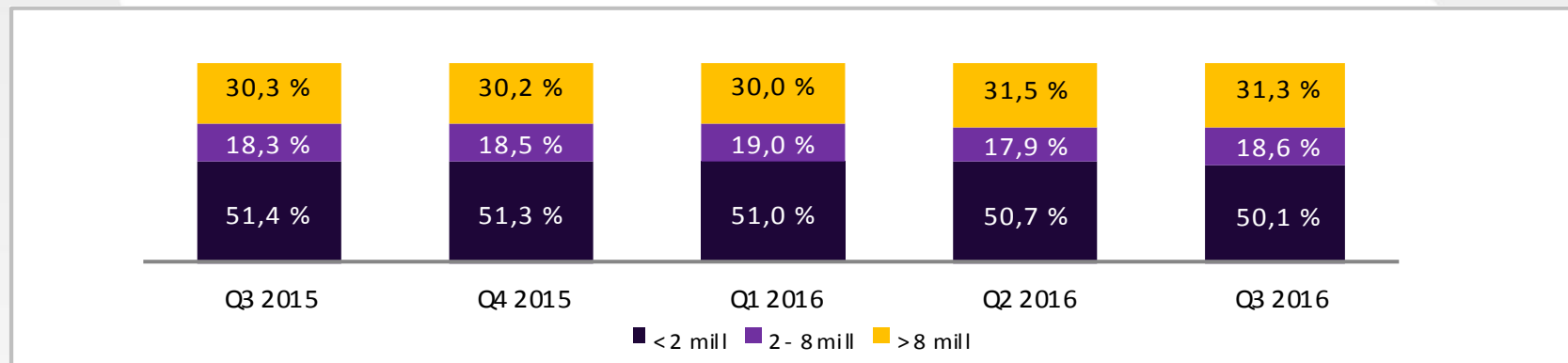
Leietakerfordeling eiendomsdrift, utvikling av eiendom og oppføring av bygninger (eng. over 10 mill. kroner)

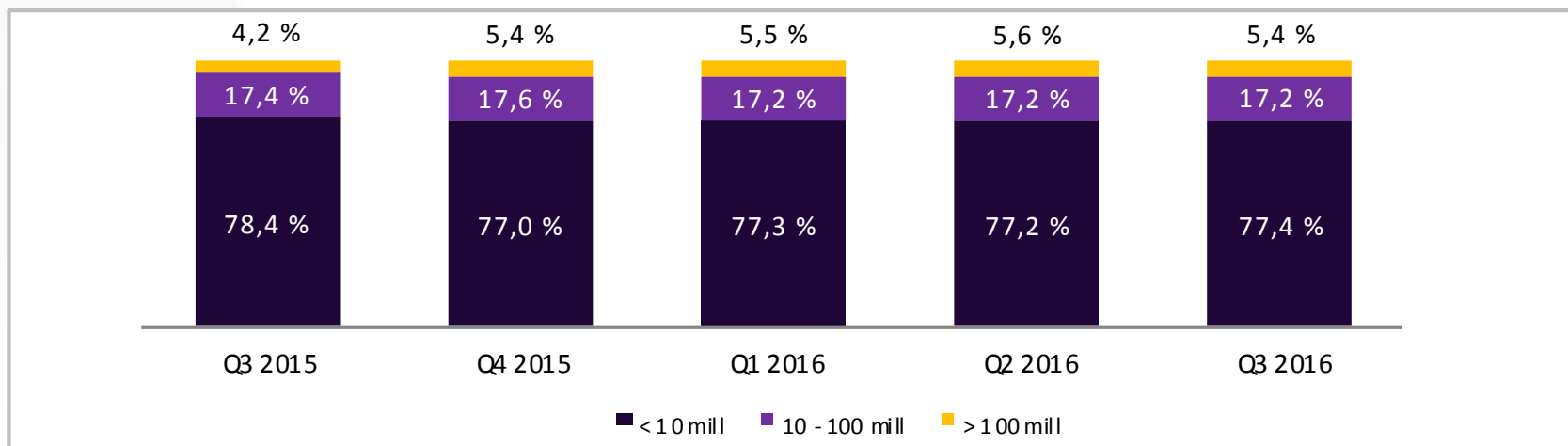
BM portefølje som gjenspeiler den næringsvirksomhet som drives i landsdelen, med ett viktig unntak. Sparebanken Sør har svært lav direkte eksponering mot olje og oljeservice.

Portefølje

Innskudd på beløpsstørrelse

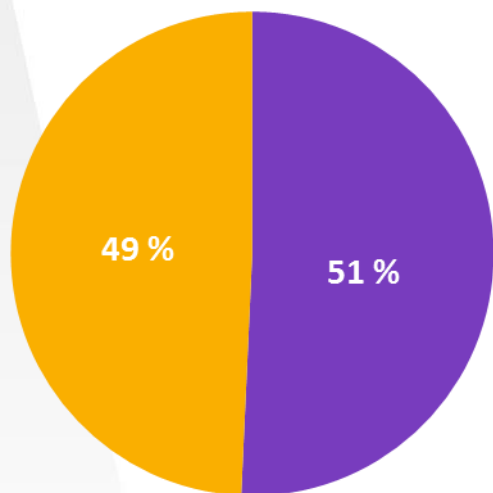

Utlån* på engasjementsstørrelse

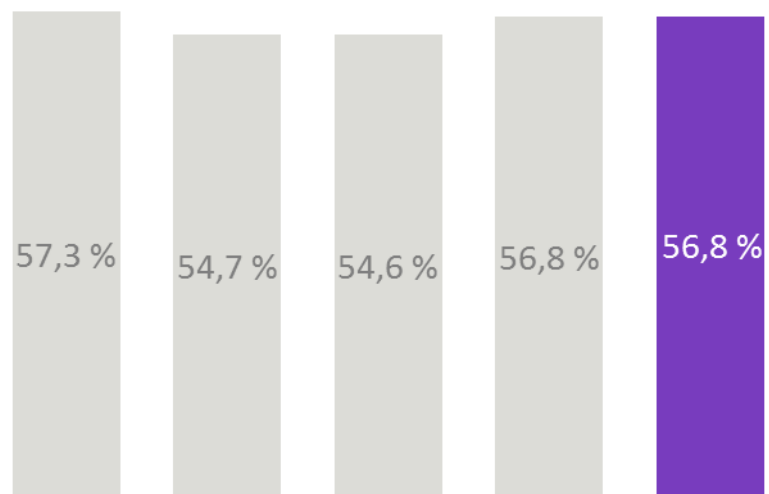
Innskudd

Fordeling PM/BM

■ BM ■ PM

Innskuddsdekning

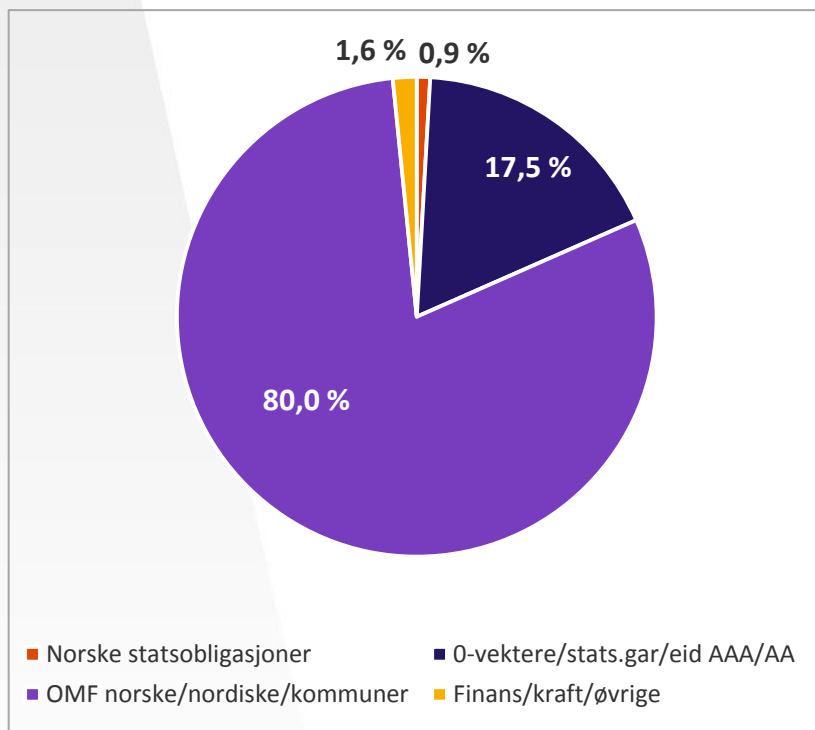

Q3 2015 Q4 2015 Q1 2016 Q2 2016 Q3 2016

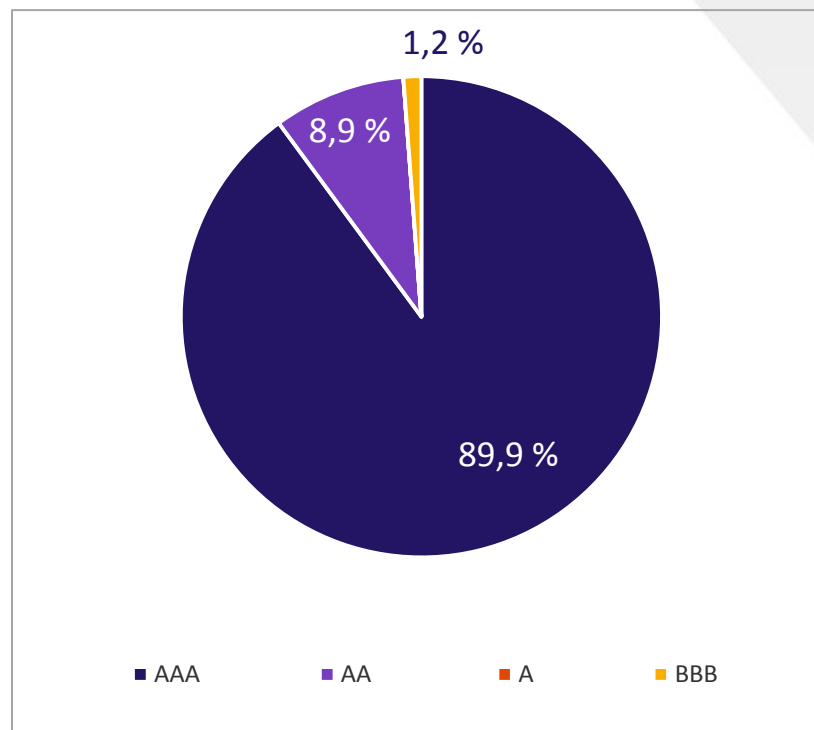
Stabil innskuddsutvikling i 2016

Likviditetsportefølje

Kategori

Rating

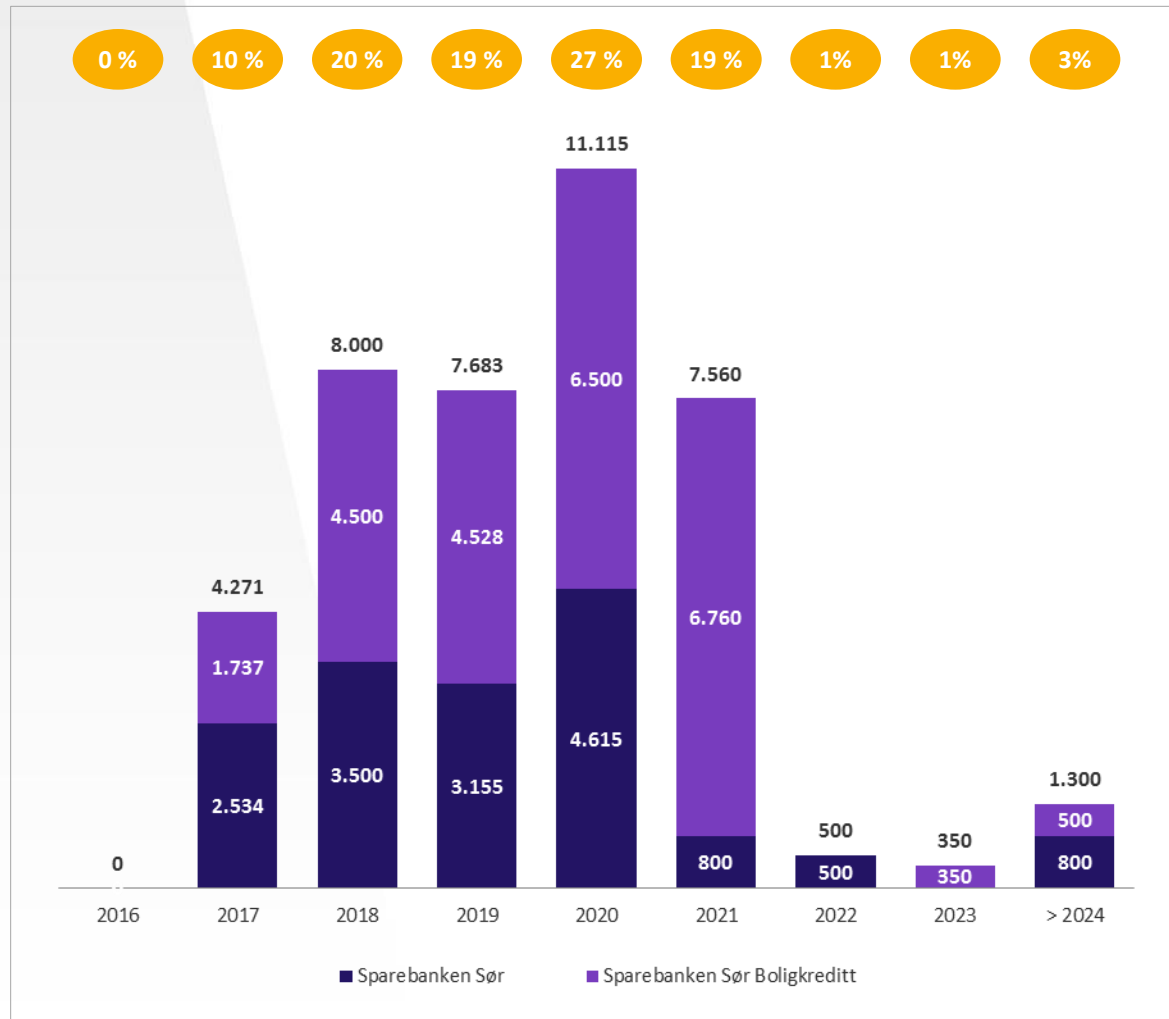

- Total likviditetsportefølje på 12,5 mrd kroner
- 100 prosent investment grade og 100 prosent likvide instrumenter
- Likviditetsreserve (LCR) 117 prosent på konsernnivå

Funding

God forfallsfordeling gir større trygghet ved markedsuro

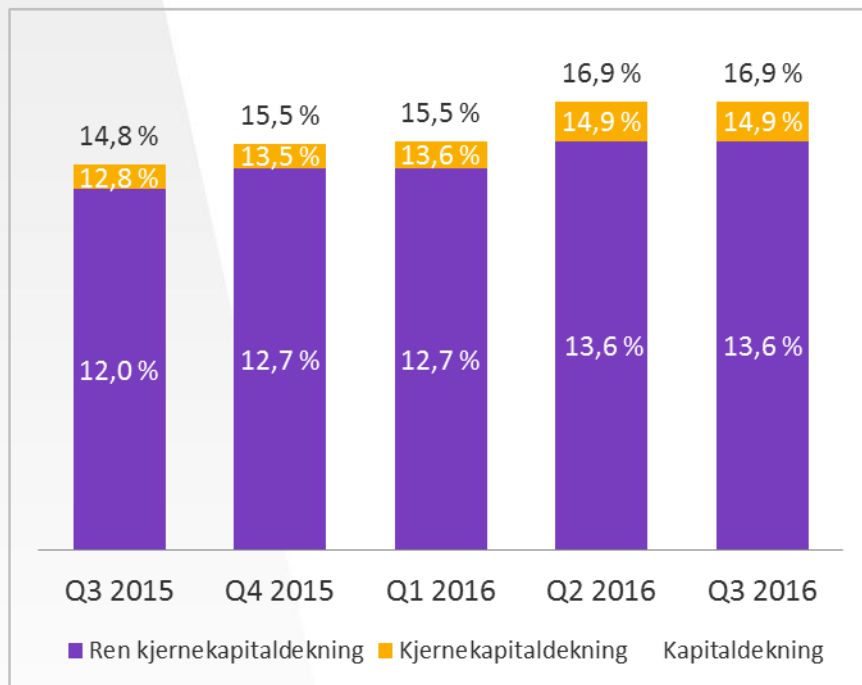
Gjenværende løpetid på utestående markedsfinansiering

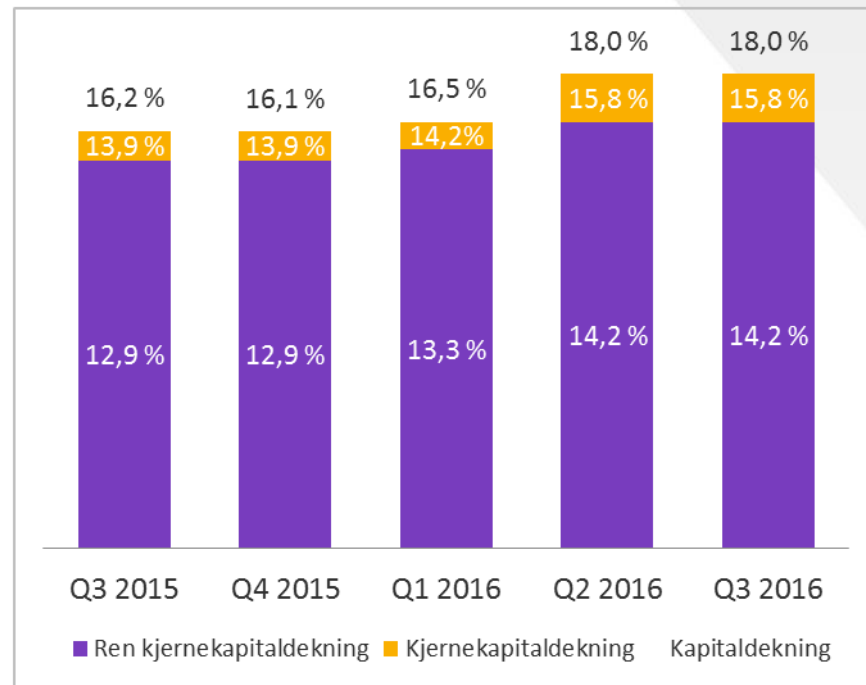
- Total funding utgjorde NOK 41,2 mrd., hvorav NOK 24,9 mrd. Var utstedt som obligasjoner med fortrinnsrett pr 30. september 2016.
- Banken har god fordeling av forfallsprofilen og begrensede forfall i 2017
- Funding > 12 måneder utgjorde 92%
- Likviditetsindikator 1 var 109 %
- Gjennomsnittlig løpetid er 3,4 år

Kapitaldekning

Konsern

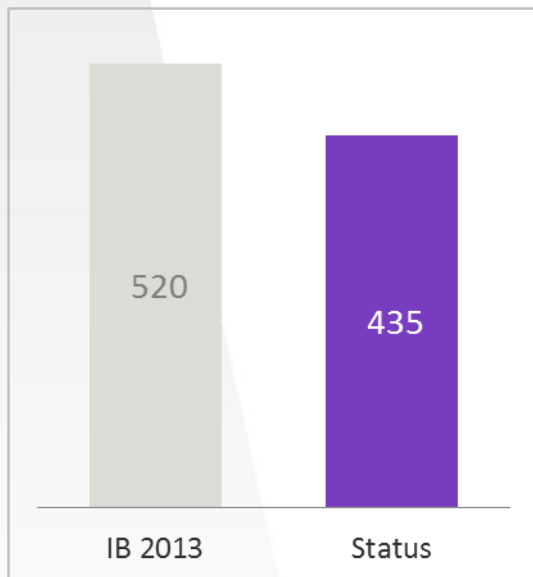
Morbank

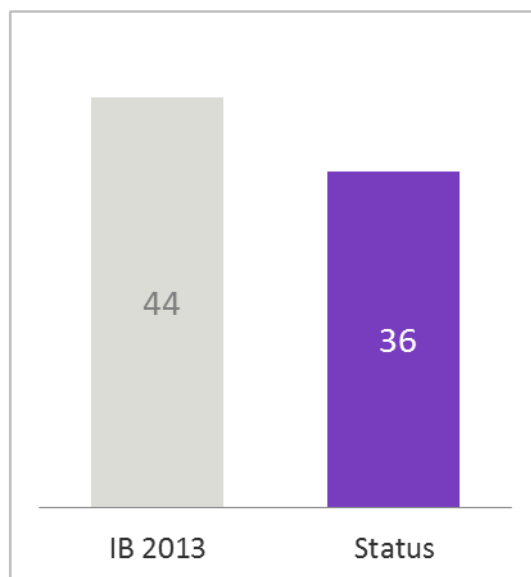
Ren kjernekapitaldekning, tillagt 80 % andel av resultat, utgjør 14,5 % for konsernet

Struktur- og kostnadstilpasning

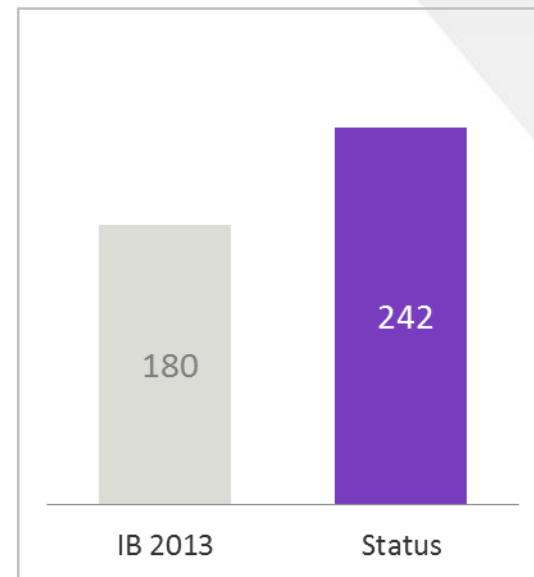
Antall årsverk bankvirksomheten

Antall kontorer

Forvaltningskapital i mill. kroner per årsverk

Betydelige potensiale er realisert, og videre kostnadseffektivisering en del av løpende drift. Besluttet å åpne kontor på Jæren, åpningen skal finne sted i 1. kvartal 2017. Det skal også nedlegges tre eksisterende filialer det neste halvåret.

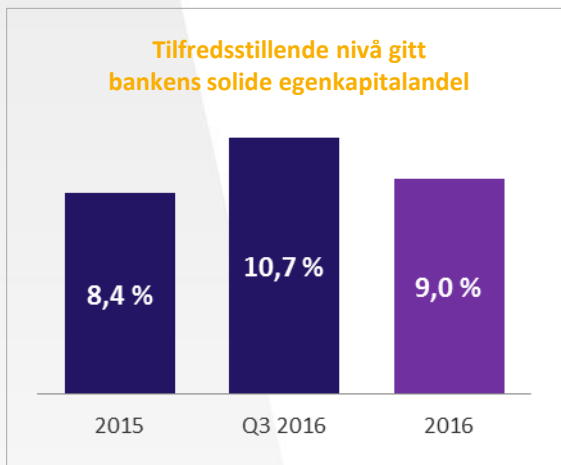
Oppsummering etter 3. kvartal 2016

Resultatet	Banken har levert en forbedring i resultat fra ordinær drift gjennom god vekst, stabile netto renteinntekter, samt lave kostnader og tap.
Finans	Positive netto inntekter fra finansielle instrumenter som følge av verdiendring på obligasjoner, fastrenteutlån og aksjer.
Kapital	Konsernet er godt kapitalisert i forhold til myndighetskravene. Inkludert andel av årets resultat utgjorde ren kjernekapitaldekning 14,5 prosent og uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) utgjorde solide 8,2 prosent.
Vekst	12 mnd. utlånsvekst på 4,7 mrd. kroner tilsvarende 5,5 prosent. Utlånsveksten er redusert i 2016 til 2,5 prosent (annualisert). 12 mnd. innskuddsvekst på 2,3 mrd. kroner tilsvarende 4,7 prosent.
Oppsummert	Solid underliggende drift gir et resultat før skatt på 929 mill. kroner etter 3. kvartal 2016.

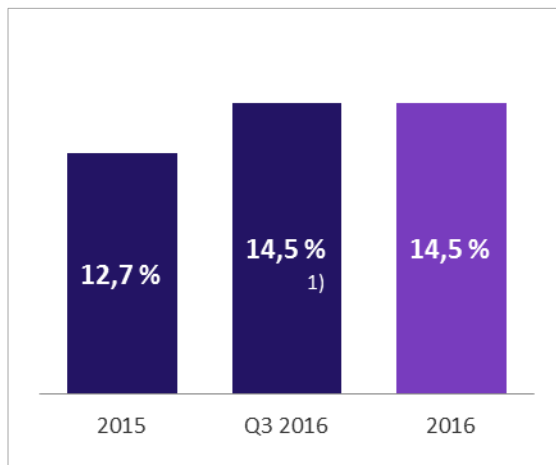
Finansielle nøkkelvariabler og ambisjoner

Egenkapitalavkastning

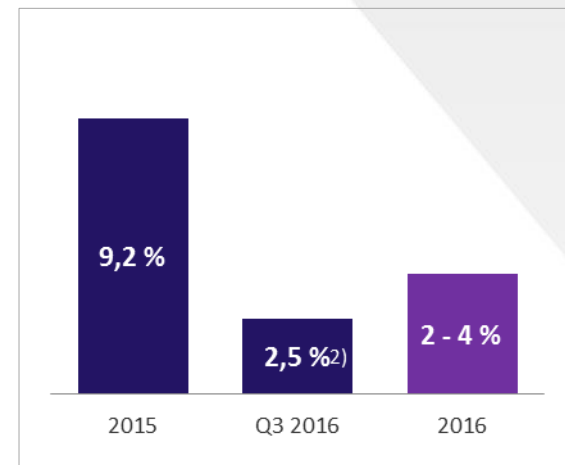
Tilfredsstillende nivå gitt bankens solide egenkapitalandel

Ren kjernekapital (konsern)

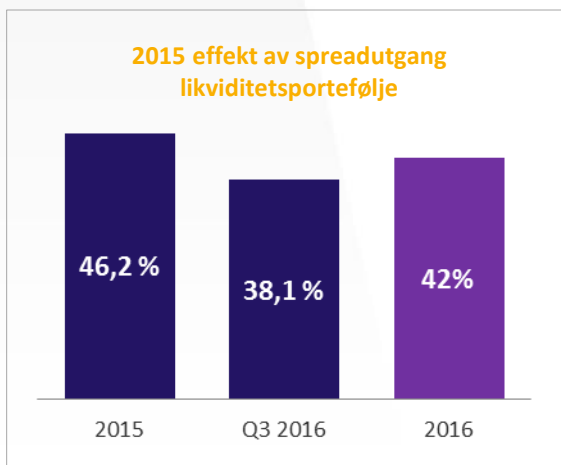

Utlånsvekst

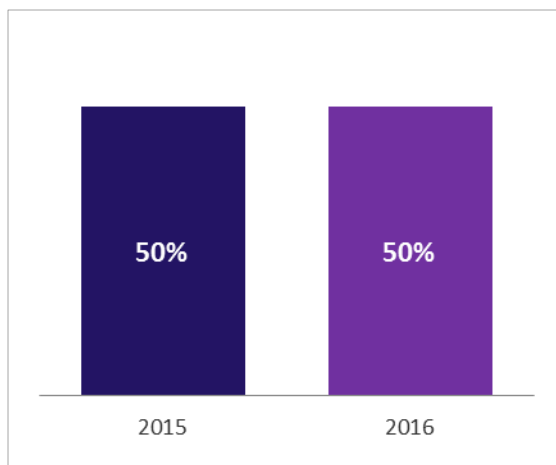

Kostnadsutvikling

2015 effekt av spreadutgang likviditetsportefølje

Utbyttegrad

1) Tillagt andel av resultat
2) Vekst hittil i år annualisert

Forventninger fremover

Makro	Norsk økonomi er inne i en lavkonjunktur, med fortsatt lav aktivitet og oppsigelser innen oljeindustrien. Det er positive økonomiske utviklingstrekk på landsbasis og i regionen, med omstilling til aktivitet i andre næringer.
Landsdelen	Sparebanken Sør har en svært lav direkte eksponering mot olje- og oljeservice sektoren, men vil som største regionbank kunne bli berørt av den generelle konjunkturutviklingen i landsdelen.
Kapital	Banken er godt posisjonert og har en ren kjernekapital på 14,5 prosent, tillagt andel av årets resultat. Sammen med gode resultater fra ordinær drift, vil banken ha gode muligheter for vekst fremover.
Funding	Banken er godt posisjonert for langsiktig finansiering fra det norske og det internasjonale markedet.
Oppsummert	Sparebanken Sør skal skape vekst og utvikling for landsdelen. For å kunne realisere denne visjonen skal banken være ledende, solid og selvstendig med Agder og Telemark som hovedmarked.

VEDLEGG

SPAREBANKEN SØR

Utvikling rentenetto ekskl. avgift sikringsfond og renter hybridkapital

Millioner NOK	Q3 2016	Q2 2016	Q1 2016	Q4 2015	Q3 2015
Netto renteinntekter	398	397	386	387	381
Sikringsfondsavgift			37	9	9
Renter hybridkapital				7	7
Netto renteinntekter, justert for prinsippendringer i 1. kvartal	398	397	402	403	397
I % av forvaltningskapital	1,50 %	1,51 %	1,59 %	1,61 %	1,63 %

Netto renteinntekter påvirket av endret regnskapsmessig behandling av avgift til Bankenes sikringsfond og reklassifisering av hybridkapital fra gjeld til egenkapital.

Egenkapitalbevisiere

20 største EK bevis eiere pr. 30/9 - 2016

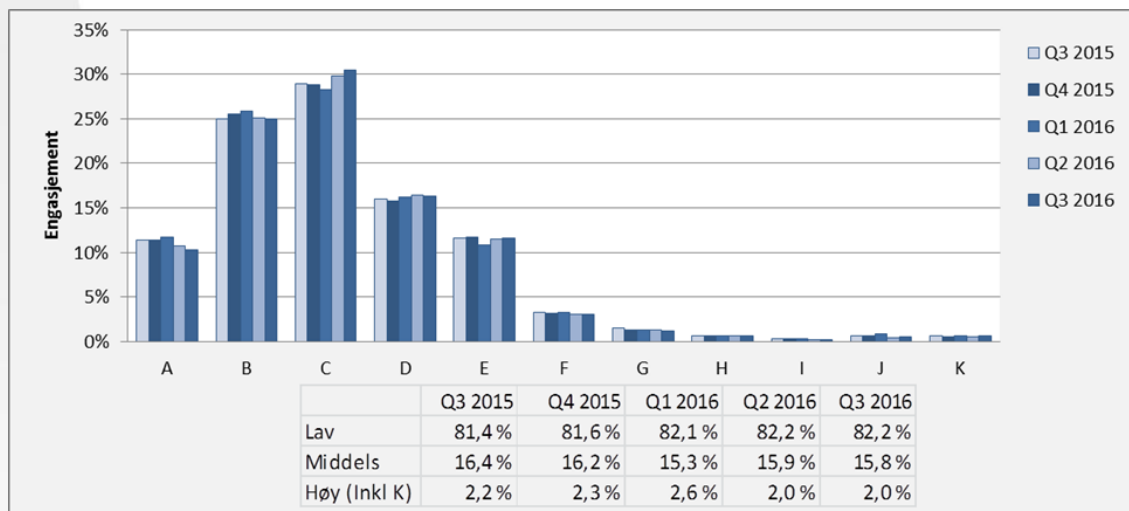
	Navn	Antall EKB	Andel EKB		Navn	Antall EKB	Andel EKB
1	Sparebankstiftelsen Spb. Sør	8 125 679	51,88 %	11	Allumgården	151 861	0,97 %
2	Arendal Kommunale Pensjonskasse	450 000	2,87 %	12	MP Pensjon PK	112 733	0,72 %
3	HOLTA INVEST AS	444 410	2,84 %	13	Profond AS	101 331	0,65 %
4	Pareto AS	417 309	2,66 %	14	Ottersland AS	100 000	0,64 %
5	GLASTAD INVEST AS	387 467	2,47 %	15	Wenaas Kapital AS	90 350	0,58 %
6	Merrill Lynch	329 080	2,10 %	16	Spareskillingsbanken	87 780	0,56 %
7	EIKA utbytte VPF c/o Eika Kapital - forvaltning	313 609	2,00 %	17	Artel Holding AS	82 131	0,52 %
8	Bergen Kom. Pensjonskasse	300 000	1,92 %	18	Skandinaviska Enskilda Banken	80 650	0,51 %
9	Wenaasgruppen AS	186 206	1,19 %	19	Apriori holding AS	72 575	0,46 %
10	Gumpen Bileiendom AS	154 209	0,98 %	20	Varodd AS	70 520	0,45 %
	Sum 10 største eiere	11 107 969	70,91		Sum 20 største eiere	12 057 900	76,97 %

- Det er pr. 30. september 2016 utstedt 15 663 944 egenkapitalbevis pålydende kr 50.
- Resultat (Konsern) pr. EK bevis utgjør pr. Q3 2016, 7,4 kroner pr. bevis
- Forstandskapet vedtok 30. mars 2016 emisjon av 10 895 270 nye egenkapitalbevis, emisjonen ble gjennomført 3. mai 2016. På denne dato økte eierbrøken fra 13,0 prosent til 19,8 prosent. Vektet gjennomsnittlig eierbrøk pr. 3. kvartal var 16,7 prosent.

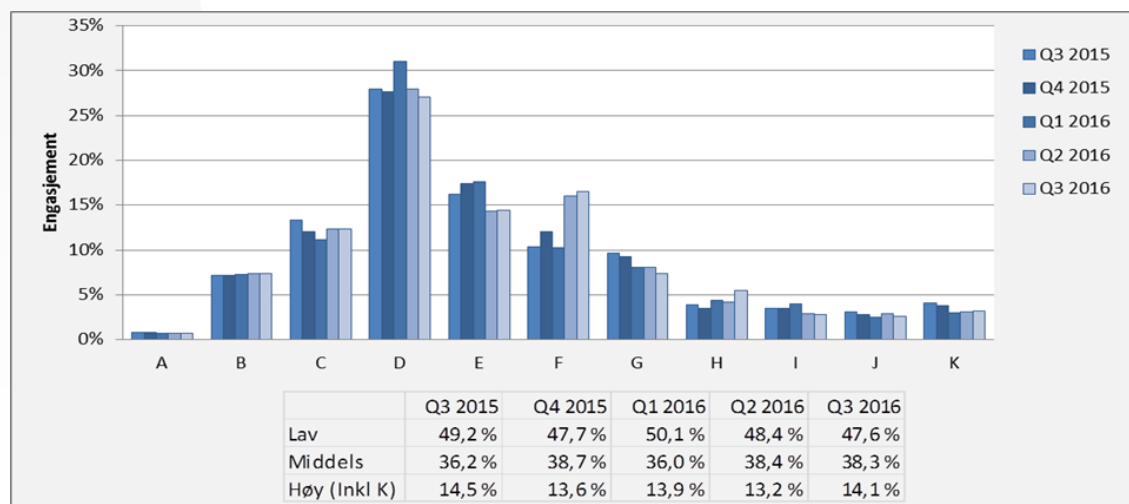
Porteføljekvalitet - scoring (PD)

PM

Klasse	Nedre grense	Øvre grense	
Lav	A	0,00	0,10
	B	0,10	0,25
	C	0,25	0,50
	D	0,50	0,75
Middels	E	0,75	1,25
	F	1,25	2,00
	G	2,00	3,00
Høy	H	3,00	5,00
	I	5,00	8,00
	J	8,00	99,99
	K	100,00	

BM

Kommentarer:

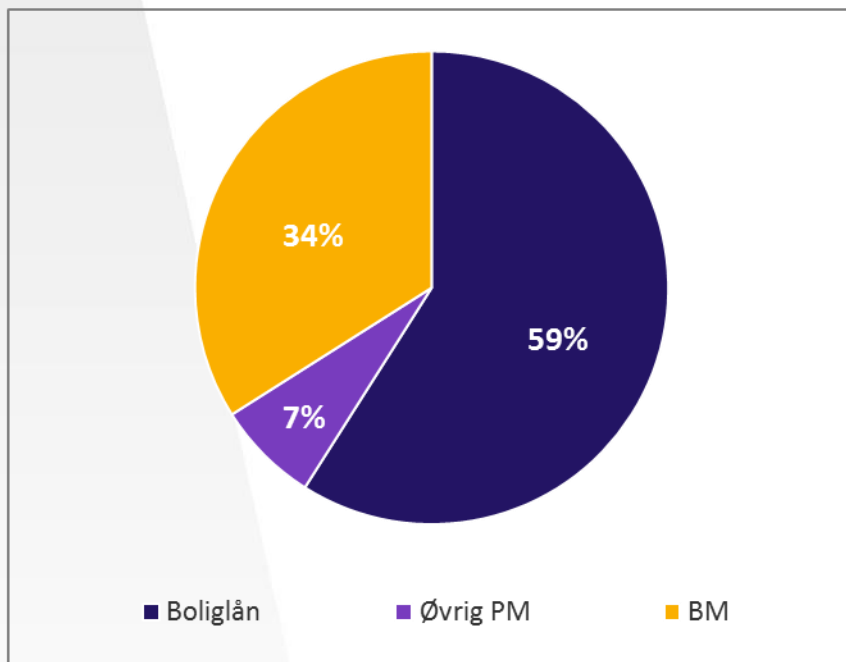
Svak bedring i risikoprofil PM og tilnærmet uendret risikoprofil i BM hensyntatt migrering mellom de ulike risikokategoriene.

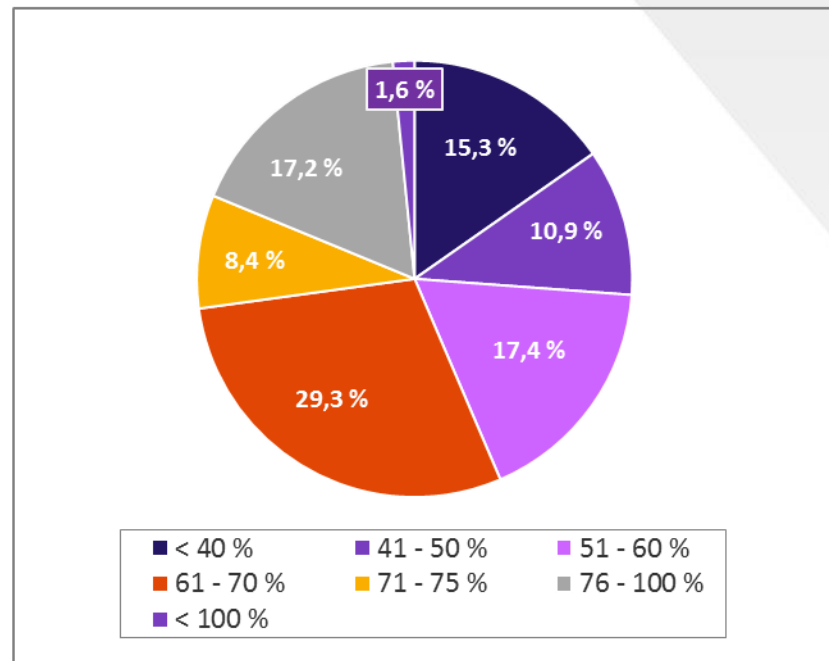
SPAREBANKEN SØR

Sparebanken Sør – Pant i bolig

Låneporteføljen i Sparebanken Sør

LTV boliglån

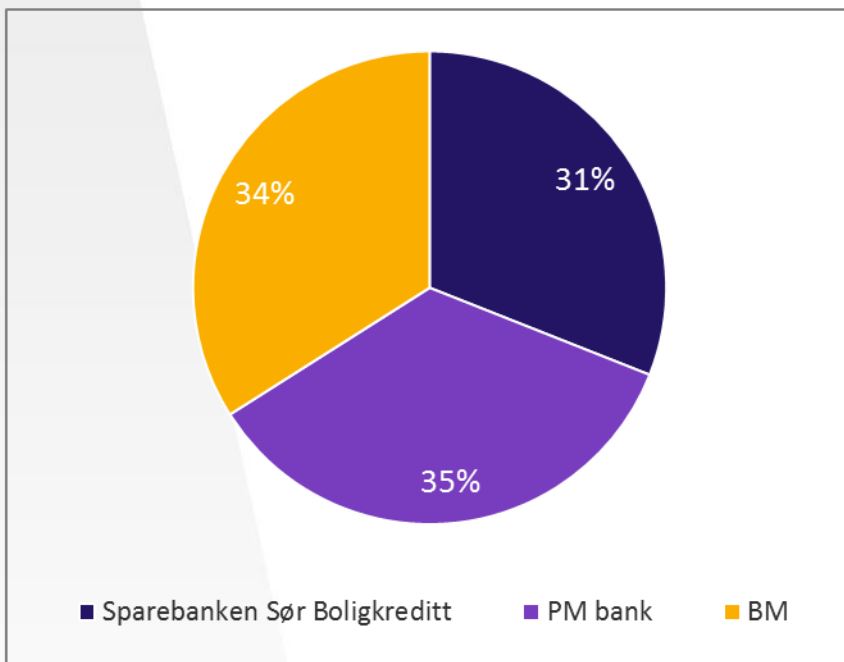
- Stor andel av PM porteføljen er sikret med pant i bolig
- Kun 1 prosent av boliglånene har LTV over 100 prosent

LTV-fordelingen er basert på en fordeling hvor hele lånet plasseres i det intervall hvor "den siste delen" av lånet hører til.

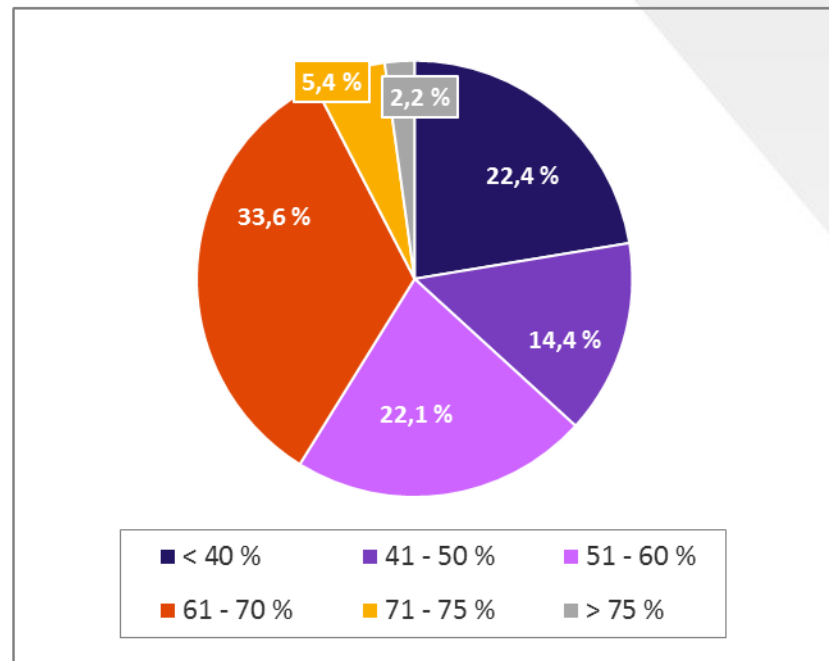
Dette innebærer at reell LTV-fordeling vil være lavere enn det som fremgår av tabellen.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS – 100 % eid av Sparebanken Sør

Låneporteføljen i Sparebanken Sør

LTV i Sparebanken Sør Boligkreditt

Utbyttepolitikk

Målsetting om at 50% av eierandelens andel av årets resultat skal utbetales

- Sparebanken Sør skal gjennom god, stabil og lønnsom drift sikre at egenkapitalbeviserne oppnår konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene
- Overskuddet skal fordeles mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen i samsvar med deres andel av egenkapitalen
- Ved fastsettelse av årlig utbyttepolitikk skal bankens kapitalbehov ivaretas, herunder myndighetspålagte krav til kapitaldekning, forventninger hos investorer samt bankens strategiske planer
- Det er en målsetting at om lag halvparten av eierandelskapitalens andel av årets resultat etter skatt, skal utdeles som utbytte

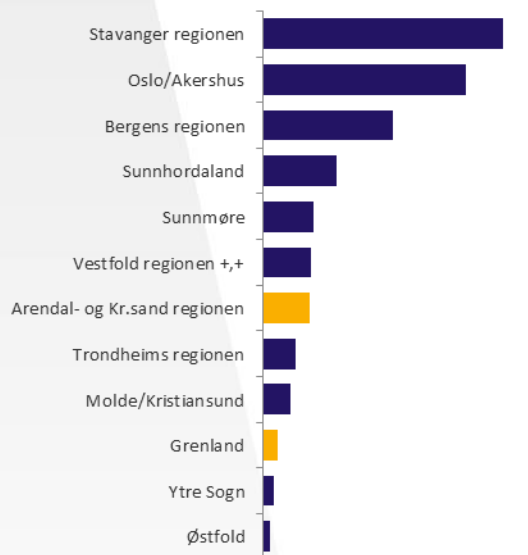

SPAREBANKEN SØR

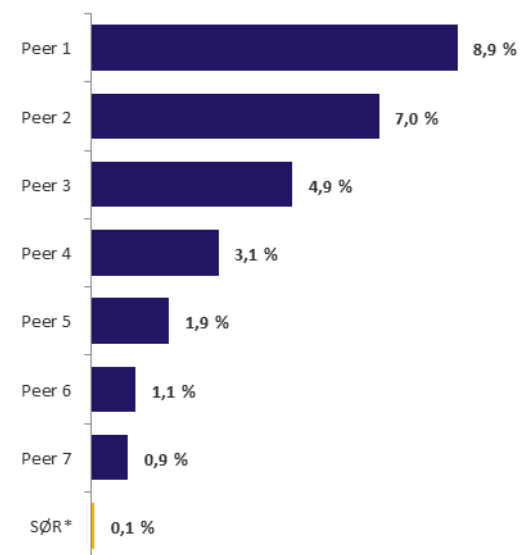
Diversifisert utlånsportefølje

Lav eksponering mot olje & offshore | stabil eksponering mot eiendom

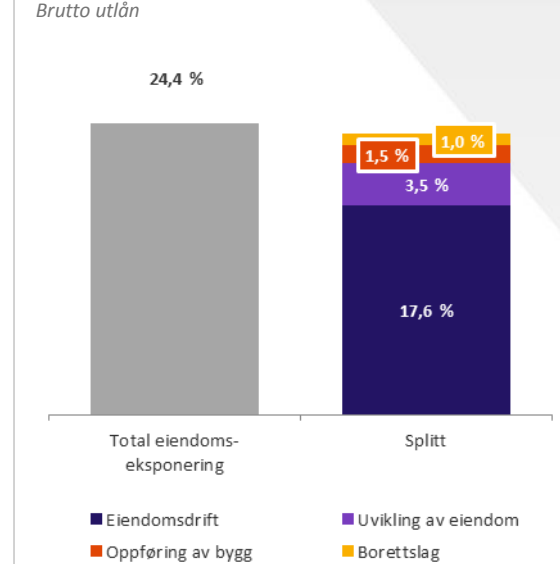
Norges største petroleumsregioner *

Eksponering mot olje- og oljeservice **

Overordnet eiendomseksponering i BM

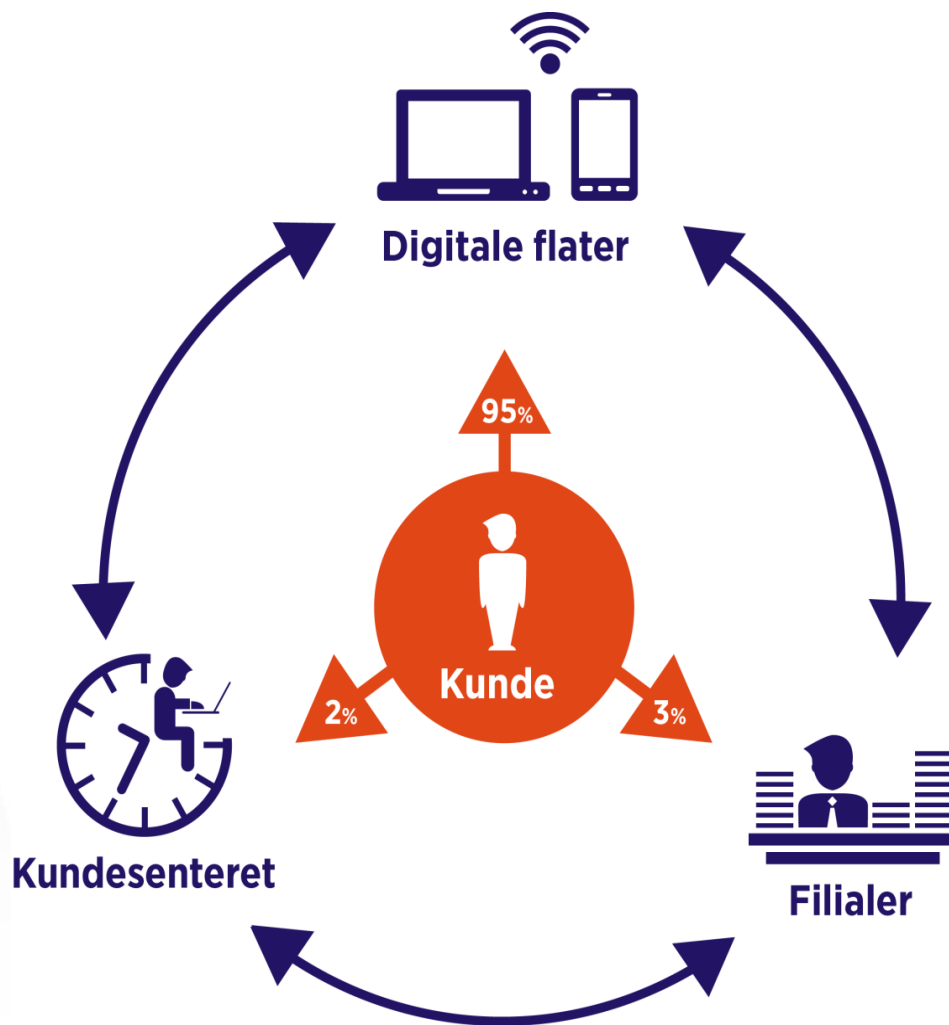

- SØR har tilnærmet null direkte eksponering mot olje & offshore pga. et langsiktig strategisk valg med fundament lenge før fusjonen
- Selv om Vest-Agder er noe over snittet eksponert mot olje, bidrar Aust-Agder og Telemark til at bankens nedslagsfelt er under snittet i Norge
- Bankens overordnede eiendomseksponering utgjør ~ 69 % av BM-porteføljen -> sistnevnte utgjør riktignok kun 24 % av totale utlån
- Store deler av eiendomseksponeringen knytter seg til næringseiendom (utleie og borettslag). SØR har betydelig kompetanse på området i likhet med sine kunder som driver svært effektivt med lav vedvarende ledighet
- Eksponering mot tradisjonell bygg & anlegg (oppføring av bygg) er lav

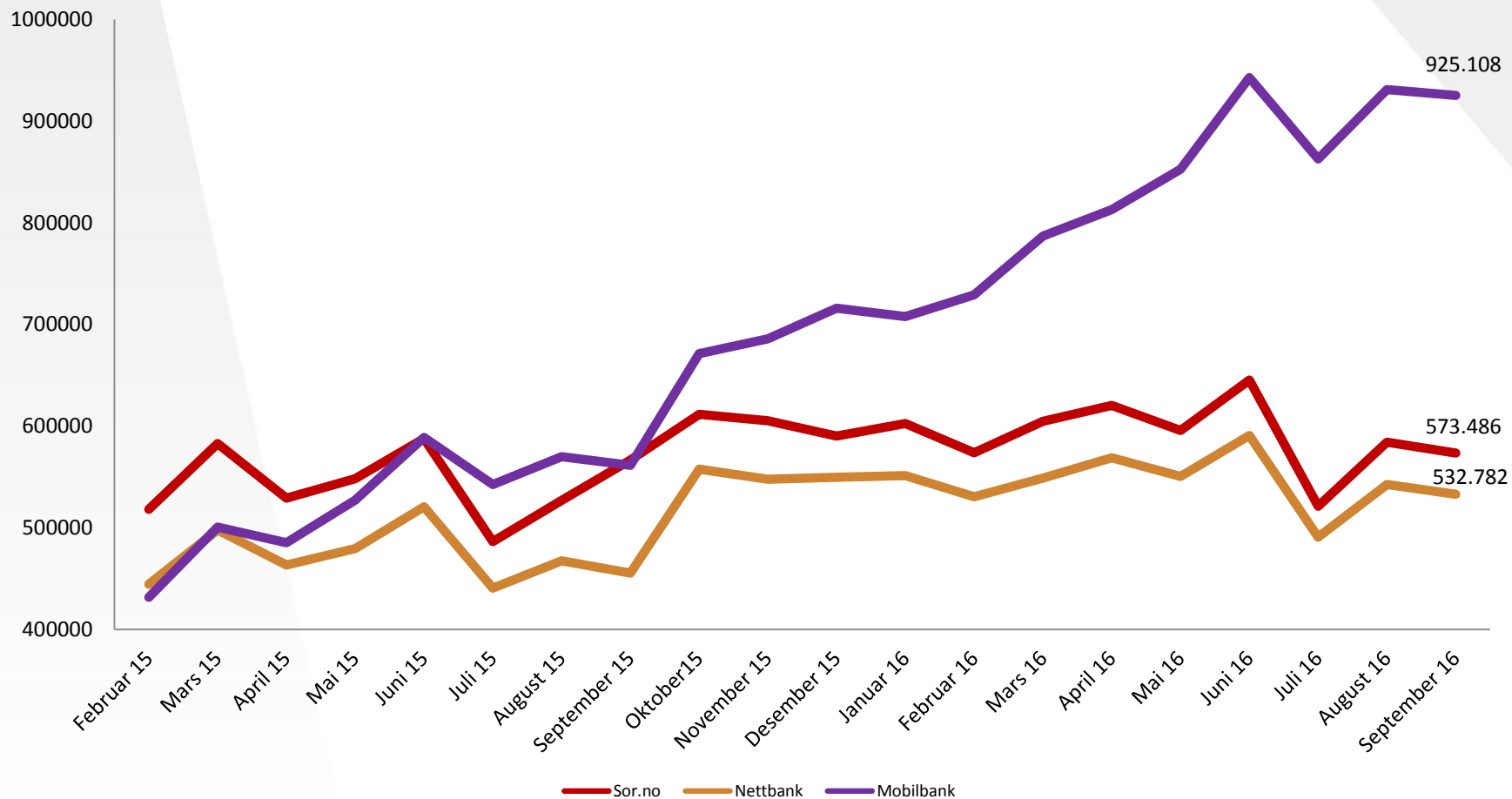

SPAREBANKEN SØR

Vår digitale kanal står nå for 95 % av den daglige kundeinteraksjonen

Alt skjer på mobil, også dagligbank

Lanserte utviklingsprosjekter

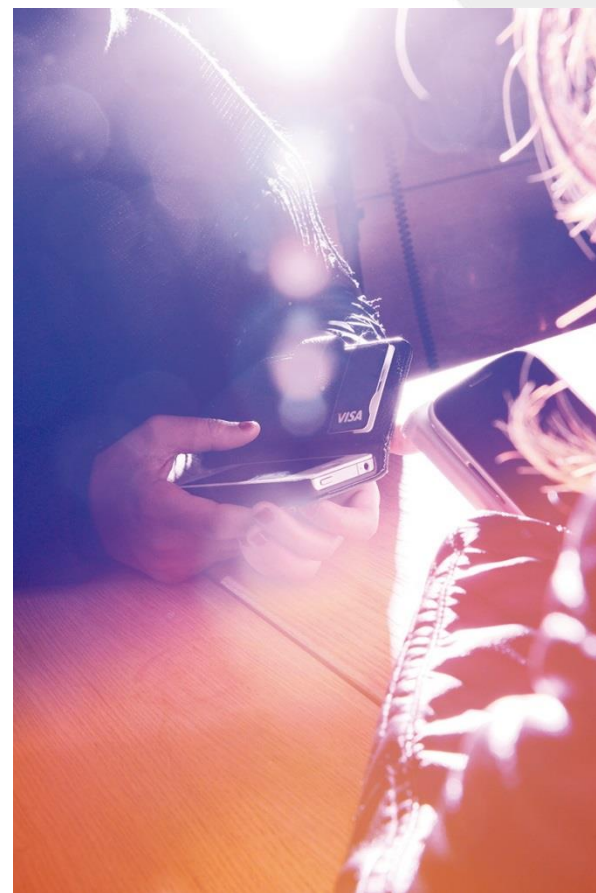
Leveranser:

- Ny nettbank
- Straksbetaling
- Vennebetaling i mobilbanken
- Kortkompis – en enklere mobilbank for de under 18
- SPING for lag og foreninger
- Alle kort med mulighet for kontaktløs betaling
- Nye VISA kredittkort til 34 000 kunder

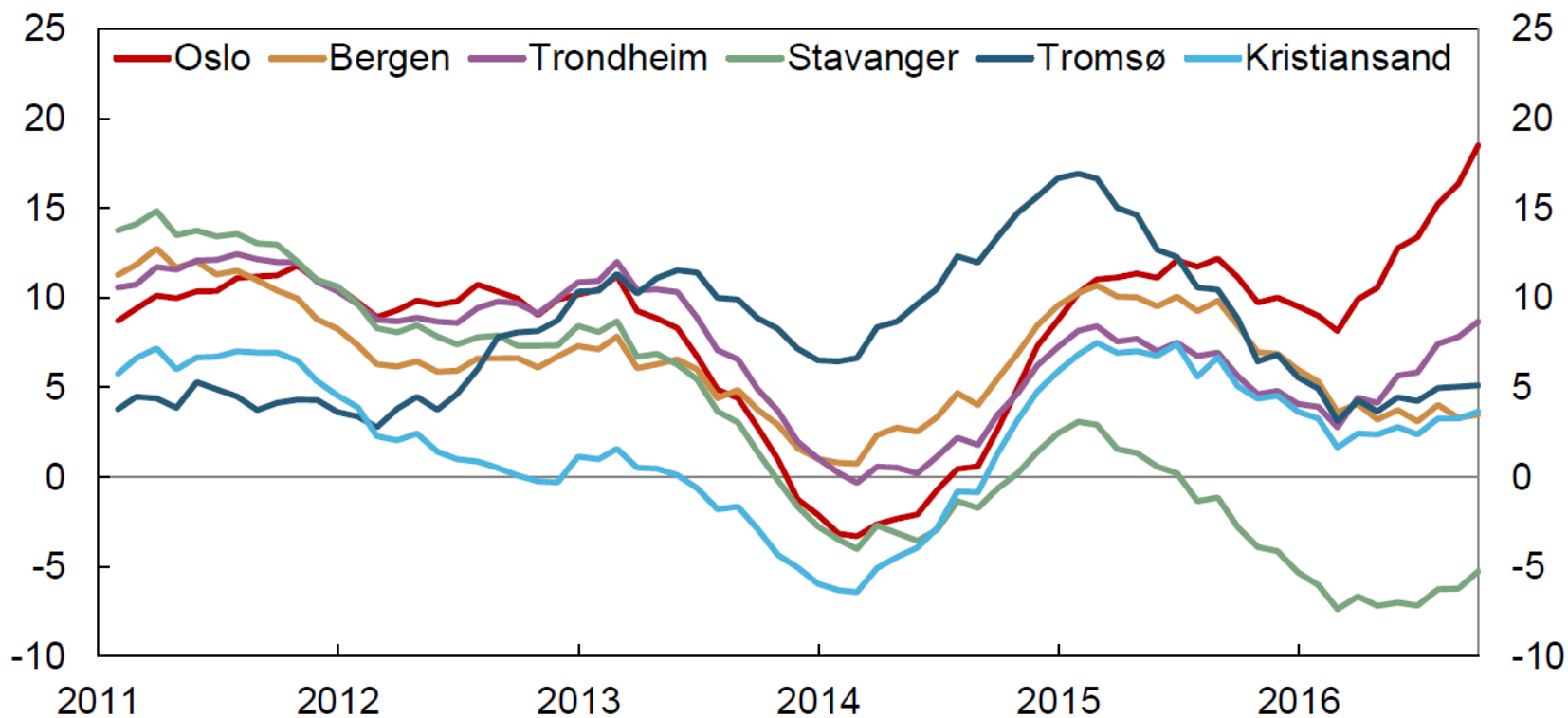
Utviklingsprosjekter under arbeid

- Ny mobilbank med enklere pålogging og mer funksjonalitet
- Bestilling av kort også i mobilbank
- Sikker toveis nettpostkasse både i nett- og mobilbank
- Selvbetjent depositumkonto
- Roboter

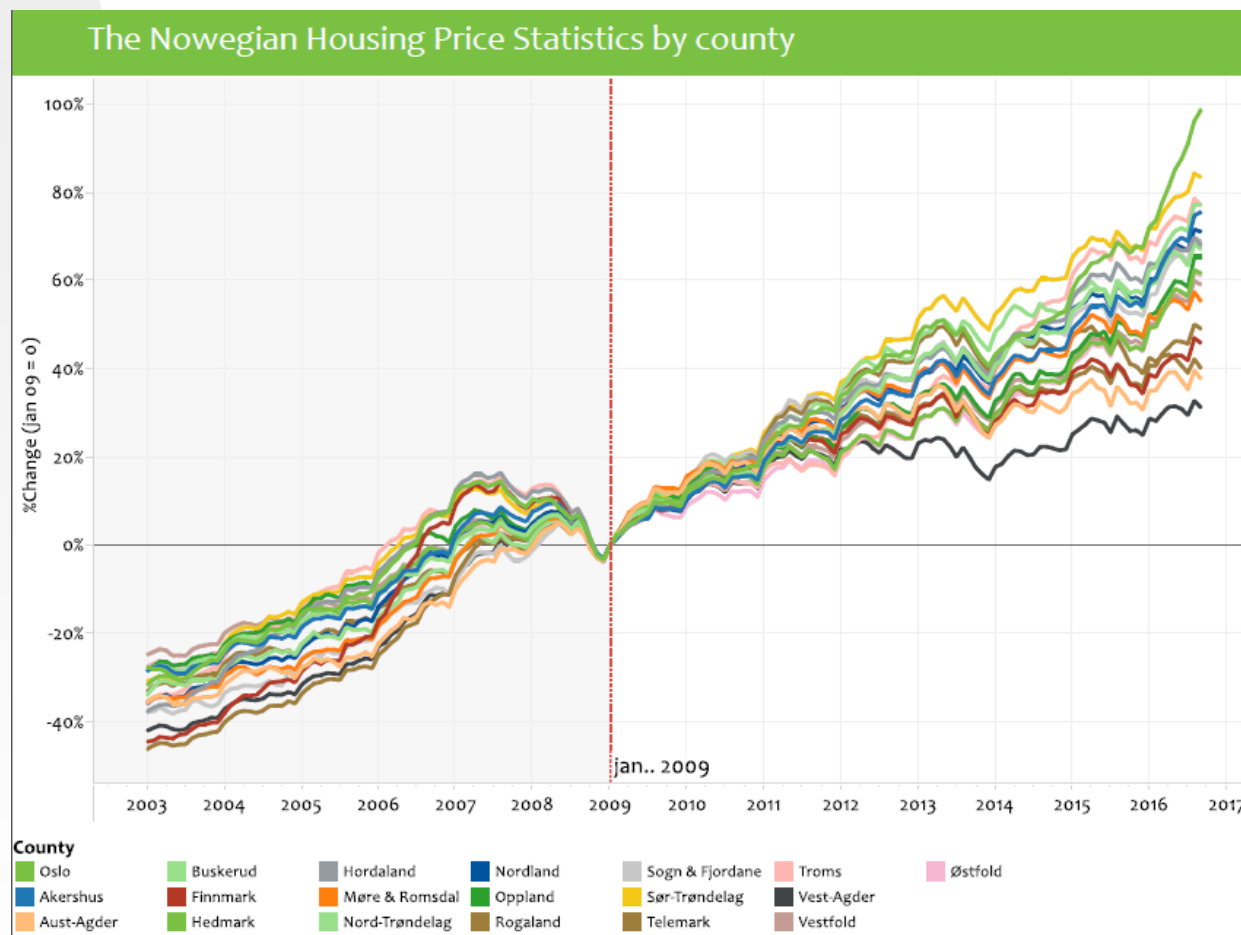
Boligpriser i de største byene

Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2011 – september 2016

SPAREBANKEN SØR

Makroforhold og rammevilkår – Boligprisutvikling september 2016

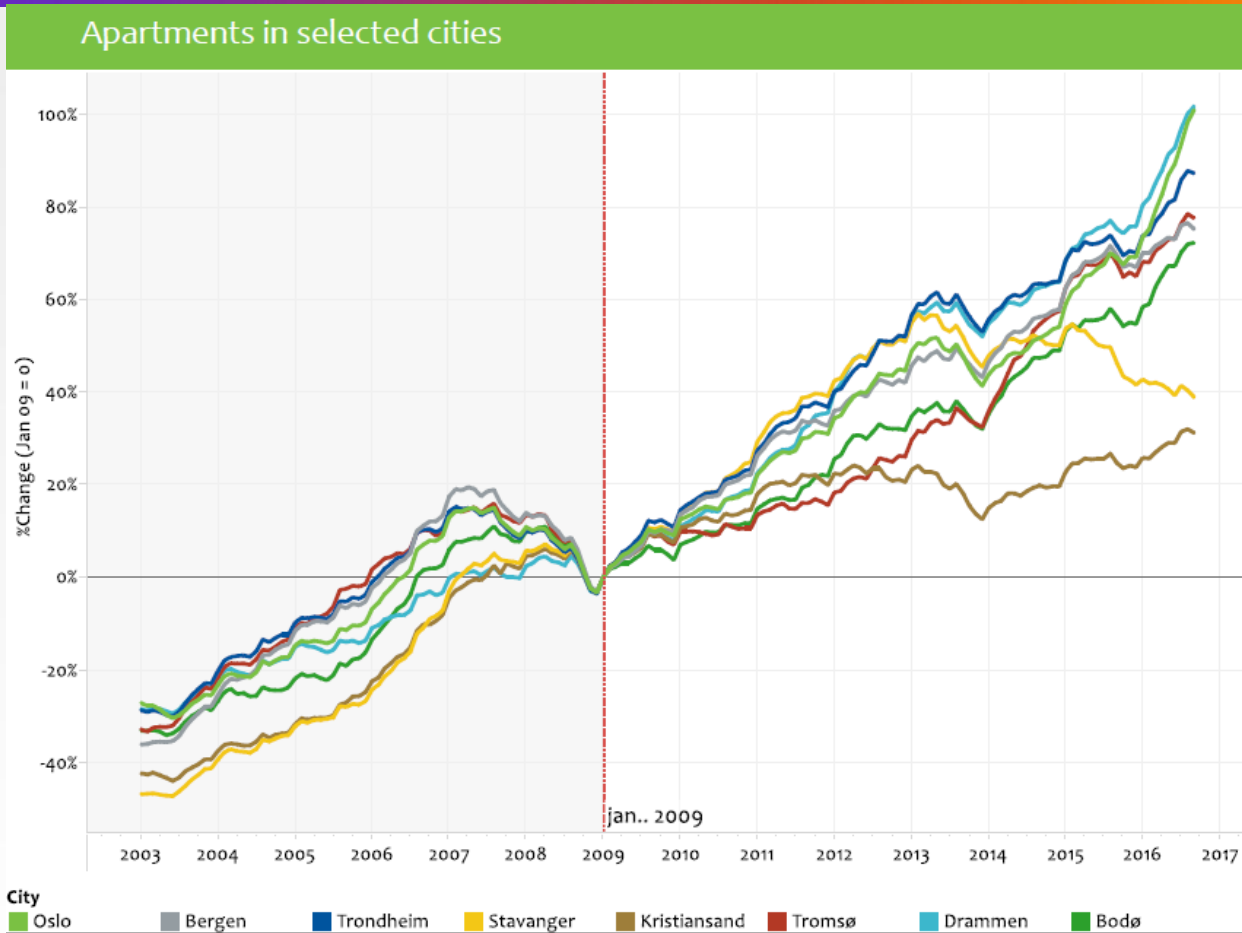
12 måneders vekst :

Vest-Agder	+ 3,0 %
Rogaland	- 2,8 %
Oslo	+ 18,5 %

August - September:

Vest-Agder	- 1,1 %
Rogaland	- 1,4 %
Oslo	+ 1,3 %

Makroforhold og rammevilkår – Boligprisutvikling september 2016

12 måneders vekst :
 Kristiansand + 5,2 %
 Stavanger - 5,0 %
 Oslo + 18,9 %

August - September:
 Kristiansand - 0,6 %
 Stavanger - 1,0 %
 Oslo + 1,4 %

SPAREBANKEN SØR